

מחשבות טובות

גיליון 31 פרשת קרח תשפ"ו

תובנות ומחשבות לצמיחה והתפתחות אישית מתוך פרשת השבוע

א.

הפריימריז החרדי

(טז, ג) ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אליהם רב לכם, כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה', ומדוע תתנשאו על קהל ה'.

אם מחלוקת קורח היתה בתקופתנו, השיח היה בערך כך... סליחה... למה מי אתם בכלל... מה אתם לוקחים לעצמכם את כל התפקידים... ומחלקים ג'זבים למקורבים... מה... אתם יותר טובים מכולם??? כולם צדיקים, כולם אהובים וכולם ברורים... אז למה כל ה"שליטה" אצלכם... גם אנחנו רוצים שליטה... תנו גם לנו איזה תפקיד... ובכלל... מזה הדבר הזה ש"אתם" בוחרים את התפקידים... מה פתאום... צריך פריימריז חרדי... "אנחנו" נבחר... הכח צריך להיות בידים של הציבור...

וממחשבה למעשה... כמו אצל קורח שהחליט... אי אפשר להמשיך עם המפלגה הזאת... חייבים להקים מפלגה אחרת... כדברי רש"י על קורח "הריני חולק עליו ומבטל את דבריו"... נקים מפלגה חדשה... ה"חרדים" החדשים... "קורח וכל עדתו"... ו"אנחנו" נצליח... אנחנו נעשה... יהיה פריימריז מסודר... נבטל את כל השחיתויות הפנים חרדיות... נהיה מפלגה שיוויונית... שהכח בידים של הציבור... וחוץ מזה... אנחנו באמת נדאג לטובת ה"חרדים"... נוריד את מחירי הדיוור... אנחנו נצליח להתמודד עם חוק הגיוס... כי הלוא אנחנו "באמת" באים לעבוד ולא לתפור כסאות למקורבים...

ואכן... ממשיך רש"י "מה עשה... עמד וכנס מאתים וחמישים ראשי סנהדראות"... זהו... סופי... ממסדים את המפלגה החדשה... מגייסים ראשי קהילות ונציגים... להיות אלטרנטיבה מציאותית... עושים פרסום... והנה הפריימריז מתקרב...

טוב... אז כמובן שאני לא מתכוון לומר שזה מה שהיה אצל קורח ועדתו... ממש לא... גם ככה הסיפור קשה להבנה... ויש שם דברים עמוקים... והעיקר היה להמשיל ולקחת מוסר אלינו... לא להיות אלה שיוצרים ומאשרים מחלוקות... שתומכים בכל מיני "מיזמים" חדשניים... שבבסיסם, אלו אותם טענות של קורח ואנשיו... מדוע תתנשאו על קהל ה'... מה פתאום אתם בתפקיד... מי "בחר" אתכם... ונמאס כבר מהשחיתויות... זה ממנה את החבר שלו... וההוא ממנה את הקרוב שלו... פשוט מאד ההיסטוריה חוזרת על עצמה...

ואם נתבונן... מאיפה הכל מתחיל... מנגיעות אישיות... מקנאה תאוה וכבוד... זה נגעו לו במשהו... וזה פשוט "לא נגעו לו"... לא נתנו לו את המשרה שהוא "חלם"... אצל קרח זה היה קנאה... סליחה... למה משה מינה את אליצפן בן עוזיאל להיות נשיא על בני קהת... לפי הסדר של המשפחה... אני אמור להיות... ואז... כשמתחילים ה"נגיעות"... הטענה היא כבר לא רק למה לא מינו אותי לנשיא על בני קהת... אלא בכלל על עצם הממסד... למה אתה מלך והוא כהן גדול...

ואז הצטרפו אליהם 250 אנשי ציבור ראשי סנהדראות... "כולם קדושים"... ומדוע תתנשאו על כלל הציבור... ובעצם מה היתה הטענה שלהם... נניח קורח התקנא שלא קיבל להיות נשיא... אבל מה רצו כל אותם 250... לא היה כל כך הרבה תפקידים בשביל לחלק להם... אז מה בדיוק הטענה שלהם... ובפרט מזה הטענה "כולם קדושים"... הרי על כרחך חייב להיות מלך וכהן גדול שיהיו מורמים מעם... אז מה איכפת להם שזה משה ואהרן... כמו שמסופר שפעם שיבחו איזה עילוי בפני ר' חיים בריסקער... והיה שם איזה רב אחד... שלא מצא חן בעיניו ששיבחו את אותו עילוי ולכן ניסה להקטין אותו... אמר לו ר' חיים... תגיד... אתה חושב שאתה הכי חכם מכולם?! אמר לו אותו רב, ודאי שלא... נו... אמר לו ר' חיים... אם כך... שאתה מודה שיש יותר חכמים ממך... אז מה איכפת לך לומר שהוא אחד מאלה שיותר חכמים ממך... אותו דבר כאן... מה הטענה "כולם קדושים"... הרי בכל מקרה צריך להעמיד "אדם אחד" בלבד שיהיה מלך ועוד אחד שיהיה כהן גדול... ועל כרחך שהם יהיו יותר מכולם... אז מה איכפת להם שאותם אלה יהיו משה ואהרן... הרי בכל מקרה אי אפשר ש"כל העדה הקדושה" תהיה מלך וכהן גדול...

אלא אז בדיק הטענה שלהם... למה אתם מחליטים לבד מי יהיה בתפקידים... כולם קדושים כולם טובים... "אנחנו" רוצים לבחור... כלומר אצלם הטענה נגעה שלא ספרו אותם... הם לא היו מעורבים בקבלת ההחלטות... (ושוב אין הכוונה לפרש את הסיפור של קרח ועדתו, כי היה שם דברים עמוקים, אלא רק לקחת מוסר אלינו כמשל בעלמא). הם רצו גם להיות מעורבים... שיספרו אותם... שהם יהיו בעלי השפעה... ולא סתם עוד אזרח... הם רצו להרגיש שהם שווים משהו... שהם משפיעים על המדיניות... ולא שמשה ואהרן מחליטים להם לבד מה שהם רוצים...

כשבן אדם רוצה לבלוט... יש לו שני דרכים... או להגביה את עצמו או להקטין את השני ואז ממילא הוא יבלוט... הם רצו להיות נוכחים ובעלי השפעה שיראו אותם... אז מה עשו... טענו "כולם שווים"... אתה לא יותר גדול ממני... כולם קדושים...

אבל באמת יש כאן טעות כפולה... באופן כללי בחיים... אי אפשר לגדול ולגבוה על ידי שמנמיכים מישהו אחר... זה פשוט לא עובד... כל הפוליטיקאים שמדברים "נגד" הצד השני למה הוא דפוק... זה לא מחזיק ולא יחזיק... מי שכל האג'נדה שלו זה "רק לא ביבי"... זה מעיד בדיק הפוך... ש"בי-בי" (בתוכי, יש) רק - "לא"... כלומר מי שכל היום מדבר למה לא לבחור בשני... במקום לדבר למה לבחור בו... מעיד על עצמו שאין בו כלום ואין באמת סיבה לבחור בו... ולעולם אי אפשר לגדול ע"י שמתנגדים לדבר אחר... זה להבליט את מה שיש בך ולא את מה שאין באחר לשיטתך... אדרבה מי שמאמין שבאמת "יש בו"... לא עסוק בלדבר נגד האחר... זה לא לרמה שלו ואין לו זמן לזה... ולכן להבליט, להגדיל את עצמך ולהביא לכך ש"יראו אותך" ויספרו אותך... אי אפשר לעשות זאת ע"י הקטנת האחר... לומר מדוע תתנשאו... כולם שווים...

אבל באמת יש כאן טעות נוספת ועמוקה יותר... בעיקר ההשקפה והתפיסה... התפיסה שמשה רבינו הוא זה ש"בחר" את הנציגים... ולכן באו אליו בטענה... למה אתה מחלק תפקידים לזה ולזה... הוא טעות מעיקרה... אין חיה כזו... משה רבינו מעולם לא "חילק" תפקידים... אומר להם משה רבינו... "ויאמר משה... בזאת תדעו... כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה (וברש"י לתת לאהרן כהונה גדולה, ובניו סגני כהונה, ואליצפן נשיא הקהתי)... **כי לא מליבי**"... שמעתם??? "כי לא מליבי"... לא המצאתי את זה מהלב שלי... לא אני "חילקתי" את התפקידים... הכל מה'... אני רק שליח... "כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה"...

טוב... עכשיו יבואו המתחכמים... ויגידו נכון... משה רבינו קיבל נבואה למי לחלק תפקיד... אבל היום... מה הקשר... **אבל** הנה שוב טעות בתפיסה... מי שחושב שמנהיגי הדור קובעים מי יקבל תפקיד ואיזה... הוא פשוט לא קורא את התמונה נכון... הם לא מחלקים את התפקידים מ"ליבם"... כי אין להם לב... אין להם לב בשר ודם כמונו... ולא כי הם מלאכים... ממש לא... ברור שהם בני אדם בשר ודם כמונו... אבל מי שנמצא בתפקיד של הנהגת הדור... הלב שלו הופך להיות כביכול ה"לב של הקב"ה"... שהרי "לב מלך ביד ה'", ומאן מלכי רבנן... כלומר שמי שנמצא בתפקיד בהנהגת הדור... הדברים העולים על ליבו... זה לא "הלב הפרטי שלו"... כי אין לו כזה... הלב שלו הופך ללב של ה' כביכול... והדברים שעולים על ליבו... זה דברים שה' מעלה לליבו... וכל ההחלטות שלו הכל מגיע ישירות מיד ה'... לב מלך "ביד ה'"... והרי זה בדיק כמו אצל משה רבינו שאמר "כי לא מליבי"... אלא ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה... וכל המהרהר והמערער בדבר... הרי הוא מערער על הקב"ה בעצמו... והחולק על החכמים הוא חולק על החלטות הקב"ה בכבודו ובעצמו... אז אין בעיה... מי שרוצה ל"התחכם" ולחלוק... אין בעיה... זכותו... יש לו בחירה... רק שיזכור ש"אין חכמה ואין תבונה כנגד ה'"... אי אפשר באמת להתחכם על ה'...

ואי אפשר בלי לפרוך את הטענה הבאה של החולקים על ה'... אתה יודע מה... אתה צודק... מה שגדולי הדור מחליטים... סבבה... זה אכן לא החלטות שלהם... אלא של הקב"ה... אבל תקשיב... אתה יודע... גדולי ישראל הם "תמימים"... באים מספרים להם סיפורים... ומטעים אותם... ולכן הם אמרו ואומרים כך... אז קודם כל מי שחושב שגדולי ישראל "תמימים"... הוא תמים בעצמו... אבל יותר מזה... מי שמפרש ככה את המציאות... הוא בעצם מוציא את הקב"ה דפוק... נכון שאי אפשר לומר את זה... אבל מי שחושב את המחשבות הנ"ל... זה מה שיוצא מדבריו... כי הקב"ה ברא עולם שיונהג בצורה מסוימת... ובאים כל מיני חצופים... ומטעים את הרבנים... וגורמים שיהיה בעולם כל מיני דברים מוזרים שלא כרצונו... כמו מי שחושב שה"נכים" שבעולם הם איזה יצירת "דפקט" שיצאה מהמפעל... שכמובן מי שחושב כך הוא טועה טעות חמורה... אין "דפקטים" אצל הקב"ה... הכל מכון... וכל דבר הוא בכוונה ולמטרה מסוימת... כל מה שקורה בפועל... זה לא ב"טעות" והטעיה... אלא כי כך הקב"ה רצה...

וכך כותב הגר"א על הפסוק במשלי (טז, י) "קסם על שפתי מלך, במשפט לא ימעל פיו", "הדבור של המלך הוא כמו **קסם**" - כישוף - **אף שמרמים אותו, יקרה דבר ה' בפיו שיהא משפטו אמת**. וזהו "במשפט לא ימעל פיו". והענין, **מאן מלכי רבנן, ששפתותיהם כמו "קסם"**, אף שיטעו לפי השאלה, מכל מקום "במשפט לא ימעל פיו", כלומר בדין עצמו לא יטעו, כי בסוף יתגלה שלא כן היה המעשה ופסקם אמת". אז כתוב פה מפורש... משפט שאנחנו צריכים להכניס חזק לראש... אין כזה דבר להטעות את גדולי הדור... אפשר לנסות ואפילו להטעות בפועל... אפשר להטעות אבל... **"הם לא טועים"**... זה לא יעבוד... כי הם פשוט "קוסמים"... הקב"ה מסובב שמה שהוא רוצה שיקרה... זה מה שהם יענו... במשפט לא ימעל פיו... אין כאן טעויות... הכל מכון למעלה!!! אז ניקח מוסר מפרשת קורח... לא נחמוד גדולה שאינה שלנו... ולא נהרהר אחר מנהיגינו... כשנדע את "מקומינו" ותפקידנו... הכל יבוא על "מקומו" בשלום... בלי מחלוקת...

ב.

אבא עשיר אבא עני

(טז, כז) ודתן ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם ונשיהם ובניהם וטפם.

וברש"י "ונשיהם ובניהם וטפם" - בוא וראה כמה קשה המחלוקת, שהרי בית דין של למטה אין עונשין אלא עד שיביא שתי שערות, ובית דין של מעלה עד עשרים שנה, וכאן אבדו אף יונקי שדים. ובאמת צריך להבין, מה חטאו היונקי שדים... מה הם אשמים... שאבא שלהם הצטרף למפלגת קורח... מה חטאו אלו שיאבדו בגללו... ובפרט קשה שהרי כתוב "ובנים לא יומתו על אבות"... שהבנים לא מתים בגלל חטאי האבות... אז למה כאן אבדו אף יונקי שדים??

וצריך לומר... שהתינוקות לא אבדו ומתו בתור "עונש"... שהרי באמת לא חטאו... אלא הרי זה כמו שנאמר אצל בן סורר ומורה... שאפילו שבעצם אכילת בשר ושתיית יין אינו איסור בעצם... אלא שירדה תורה לסוף דעתו של אדם... שאם הוא ממשיך כך סופו ש... ולכן עדיף שימות זכאי ואל ימות חייב... אותו דבר כאן... נכון שהיונקי שדיים לא חטאו... אבל עוד קצת הם יגדלו... ואם זה מה שהם שומעים בבית... הם שומעים את השיח של ההורים והמשפחה... שיח של מחלוקת ומריבות... על כרחך הם יושפעו מזה וגם הם יהיו בעלי מחלוקת... ולכן עדיף שימותו כבר עכשיו נקיים וטהורים... ולא ימותו חייבים בחטאי המחלוקת...

אבל שאל אותי ידידי הרב יוחנן בלוקה... שלכאורה מה הבעיה... יהרגו את ההורים שחטאו במחלוקת... ואם כן התינוקות בסוף לא יגדלו אצל הורים בעלי מחלוקת כי הם מתו כבר... והתינוקות יגדלו אצל אנשים אחרים... אז למה צריך להמית גם את התינוקות מספיק להמית רק את ההורים??

ועל כרחך רואים מזה... דבר מבהיל ממש... שהורים שהם בעלי מחלוקת... זה לא סתם שהם רבים, מתווכחים או אפילו מתחצפים לאנשים גדולים מהם... ממש לא... זה הרבה יותר מזה... אנשים שהם בעלי מחלוקת... זה משפיע "פיזית" על הגוף שלהם... כמו רעל בגוף... הם נהיו אנשים מורעלים... ברעל של מחלוקת... ואחר כך כשהאשה מניקה את בנה... היא מעבירה לו את התכונות הרעילות שהכניסה לעצמה... ולכן לא יעזור שאחר כך יגדל את אנשים אחרים... כי כבר ינק את הרעל לתוכו... ובזה יובן למה הדגיש רש"י שבמחלוקת מתים אף "יונקי שדים" ולא אמר סתם שכאן מתים אפילו תינוקות בשונה מעבירות אחרות שלא מתים כשהם קטנים... משום שבאים להדגיש את הדבר הנורא הזה... שמחלוקת זה רעל שחודר פיזית לגוף... ואחר כך עובר לבן בהנקה... בדיוק כמו שידוע שאשה שחיסונים וויטמינים עוברים מהאמא לעובר וליונק... כך גם רעלים שבגוף מרעילים את היונק... ומחלוקת זה רעל פיזי...

וזה גם מה שמצינו אצל משה שלא רצה לינוק מבת פרעה... משום שזה ענין מציאותי ולא ענין הלכתי... כשתינוק יונק... הוא מקבל מהאשה המניקה לא רק את החלב הפיזי... אלא גם התכונות של המניקה... ואם היא גויה... מועבר אליו התכונות שלה... התכונות האישיות שלה והתכונות הכלליות שלה כגויה... ולכן פה שעתיד לדבר עם השכינה... "לא יכול" לינוק מגויה...

וכן הראני הרב הנ"ל לדברי הרמ"א (יו"ד פא' ס"ז) שתינוק לא ינק מגויה שזה מזיק לו בזקנותו, וכ' שם בפרי חדש וז"ל "דאע"פ שקטן אוכל נבילות אין מצווין להפרישו, היינו מעיקר דינא, אבל מכל מקום יפרישוהו מפני שמזיק לו בזקנותו, שגורם לו טבע רע וסופו לצאת לתרבות רעה, ולפי שבזמנינו זה אין נזהרים מענינים אלו, רוב הבנים יוצאין לתרבות רעה, ורובם הם עזי פנים שבדור ואין יראת ה' נוגעת בלבם, ואף אם יוכיחום על פניהם לאו בר קיבולי מוסר נינהו. וכבר נמצא לרז"ל בפרק בתרא דיומא [פב, ב] ההיא עוברא דארחא ביום הכיפורים, אתו לקמיה דרבי חנינא אמר להו לחושו לה ולא אלחישא, קרי עליה [תהלים נח, ד] זורו רשעים מרחם, נפק מיניה שבתאי אוצר פירי. ומי לנו בתורה גדול מאלישע אחר שלא בא לאותו מעשה אלא מפני שכשאמו היתה מעוברת ממנו עברה על בתי עכו"ם והריחה מאותו המין והיה אותו הריח מפעפע בגופה כאירסה של חכינה, כמבואר בירושלמי דחגיגה [פ"ב הלכה א], ע"ש. ולפיכך צריך ליזהר הרבה בדבר."

נמצינו למדים מכאן על הכח וההשפעה שלנו כהורים על הילדים שלנו... ראשית ההשפעה הסביבתית... באיזו אוירה ושפה הילדים חיים... האם אנחנו מהאנשים שמדברים ומזלזלים באחרים או באנשים גדולים ממנו... כן כן... גם אם הם לא בדיוק מהמחנה שלנו... ולא בדיוק "מצביעים" כמונו... אבל אם זה מה שהילדים שומעים בבית... שההוא לא בסדר... והרב הזה טועה בפסק שלו... והקבוצה הזו והקהילה הזו משוגעים... ואפילו לדבר נגד הממשלה שאין ספק שהיא ראויה לכל גינוי... אבל אם "זה" מה שהילד שומע בבית... רק דיבורים "נגד"... כל פעם נגד משהו אחר... אז זה מה שהוא יונק... כך הוא גדל... להיות אדם "נגד"... "מתנגד" אמיתי... הוא הכי חכם... הוא הכי מבין... כשפסק של רב פלוני או הוראה של גדולי ישראל שלא מוצאת חן בעיניו... אז יש לו מה לומר... ובאמת מה הוא אשם... כך הוא גדל בבית... זה לא משנה מה אומרים בבית ש"צריך" לעשות "ככל אשר יורוך"... זה משנה מה אתה משדר מאחורי הקלעים... מה ואיך אתה באמת חושב וחי...

אבל האמת שהשפעת האוירה שבבית היא לא רק בנושא הזה... אלא בכל דבר... קראתי לא מזמן... שבדקו וגילו שילדים של עשירים מדברים בשפה ומושגים אחרים מאשר ילדים שגדלו בבתי רגילים... ילדים של עשירים מדברים על נושאים מעולמות כלכליים כמו מניות, מינוף... ולאו דוקא שמדברים את זה בהקשר כלכלי... אלא זה מילים ומושגים שנכנסים להם לשפה... ובאים לידי שימוש באופן כללי בשפה שלהם... למשל המילה "מינוף" משתמשים איתה בעיקר בעולם הכלכלי שאדם ממנה את הכסף שלו... אבל מי שגדל על המילה הזאת... ישתמש בה גם באופן כללי בחיים... למשל הוא ידבר על "למנוף" את החוזקות האישיות שיש לכל אחד...

וכשקראתי את זה חשבתי לעצמי... רגע... ההבדל הזה בין עשירים לעניים... שזה בעצם הרעיון של הספר המפורסם "אבא עשיר - אבא עני" (למי שלא מכיר... זה ספר רב מכר שבו מתאר המחבר שאביו האמיתי היה עני... והיה לו אבא נוסף - אבא עשיר - אבא של חבר... שלימד והדריך אותו בחייו הכלכליים... והוא גילה שהיו ביניהם הבדלים גדולים ומהותיים בגישה לחיים בכלל ולכסף בפרט... כמו האם כסף זה דבר טוב או רע... האם קל להשיג כסף או קשה... האם יש מספיק כסף/שפע בעולם או לא ועוד... והבדלים אלו הם שגרמו לזה להיות עשיר ולזה להיות עני...)

וחשבתי לעצמי שגישה זו... היא לא רק בכסף וגשמיות... אלא גם ברוחניות... על איזה דברים ודיבורים הילדים שלנו גדלים... על כעס, תלונות והאשמות... או על דיבורים של אופטימיות, תקווה, אמונה וביטחון בה'... הילדים שלך מכירים את המושג והסגולה של "אין עוד מלבדו"... כשקורה לילד איזה דבר מעצבן... מה אנחנו מגיבים לו מעבר לאמפתיה כללית וראשונית... אנחנו ממשיכים את הנזק ואומרים "זה לא בסדר הדבר/האיש הזה"... או שאנחנו מגיבים לו מעבר לאמפתיה כללית וראשונית... אנחנו ממשיכים שהבורא יתברך שמו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים... וכמובן זה מתחיל בנו... איך אנחנו חיים, וממילא איך אנחנו מדברים... כשאנחנו "נחיה" בחיים של אמונה... בחיים רוחניים... אוטומטית זה יהיה "השפה" של הילדים שלנו... וככה הם יגדלו... אז גם אנחנו רוצים ויכולים להיות "אבא עשיר"... ואין עשיר אלא ב"דעת"... ואיזה עשיר השמח בחלקו... כשאתה "מלא" מבפנים... אתה לא מתלונן... מה שיוצא לך מהפה זה תודות ופירגונים... וכשנחיה כמו עשירים "אמיתיים"... גם הילדים שלנו יתחילו לדבר כמו עשירים... עשירים בדעת...

וצריך לדעת שהילדים הם בכלל בכלל לא טיפשים... הם קולטים טוב טוב את השפה שלנו... אתם מכירים את זה... שפתאום אתם שומעים את הילדה בת השלוש שבקושי למדה לדבר... פתאום אתם שומעים אותה כשהיא משחקת עם הבובה אומרת לה "בעיקרון"... כך וכך... מזה "בעיקרון"... מאיפה את מכירה את המילה הזאת... אבל זהו... הם קולטים הכל... אז נדבר כמו עשירים... הילדים שלנו יגדלו כמו עשירים...

וזו התובנה הראשונה... אבל התובנה היותר גדולה מזה... שכשאתם מתעסק עם דברים שליליים כמו מחלוקת זה משפיע פיזית על הגוף שלו... ונכנס לו לתוך הגוף "רעל"... רעל של מחלוקת... אתם מכירים את המושג הזה... "אנשים רעילים"... שרק נוטף להם ארס מהפה... אז זהו שזה לא חייב להיות רק אנשים "ארסים" כאלו מפחידים... ממש לא... הם יכולים להיראות "אברכי משי" חמודים כאלו... אבל בתוך הגוף שלהם "מפעפע" בהם רעל... ארס של מחלוקת... כמובן הכל "לשם שמים"... אבל הם רעילים... ואת הרעל הזה הם מעבירים פיזית לילדים שלהם... ולכן עדיף לקב"ה לקחת אותם מהעולם כדי שלא יגדלו עם הארס הזה וירעילו אחר כך את העולם...

אז מלבד... מה שצריך ללמוד מכאן איך "לברוח" כפשוטו ממש ממחלוקת... עוד צריך ללמוד מכאן... את ההשפעה הנסתרת של זה על "גופינו"... ואחר כך על ילדינו... אבל מדה טובה ממידת פורענות... בדיוק כמו שבצד השלילי... כשתינוק יונק מגויה או מאשה מורעלת ברעל מחלוקת... זה עובר פיזית לגופו ומשפיעה על המידות והתכונות שלו... אותו דבר בהפוך... לצד החיובי...

כתוב במשלי "יִדְּיָהּ יִרְוֶה בְּכָל יָת" ודורשת הגמ' (עירובין נד:) למה נמשלו דברי תורה כדד, מה דד זה כל זמן שהתינוק ממשמש בו מוצא בו חלב, אף דברי תורה כל זמן שאדם הוגה בהן מוצא בהן טעם. והיות ולמדנו כעת שכשהתינוק יונק... הוא לא יונק רק את החלב הפיזי... אלא גם את התכונות של האמא המניקה... אותו דבר ביניקה מהתורה... כשאתם יונק את התורה... כל זמן שהוא ממשמש בהם הוא מוצא בהם טעם... אבל איזה "טעם" הוא מוצא... "טעם" של הקב"ה... "טעמו" וראו כי טוב ה'... הוא כביכול מקבל גם את התכונות של הקב"ה בעצמו... שהוא כביכול האמא המניקה... הוא פשוט טועם "טעם" של הקב"ה... הוא מקבל מזה מידות טובות... כמו שכתוב מה הוא רחום אף אתה (תהא) רחום וכו'... פשוט התורה מעבירה לו את זה ל"גנים"... הוא נהיה בן אדם אחר... טוב יותר... עדין יותר... מרומם יותר...

אז נזכור את הכח וההשפעה של המעשים והמילים שלנו... את ההשפעה שלהם על עצמינו ואחר כך על ילדינו... והדבר בשליטתנו... אנחנו פשוט יכולים להחליף את השפה שלנו... את ההסתכלות שלנו... להתמקד בחיוב... לראות את הטוב בכל דבר... ואז נהיה במציאות הפיזית "אנשים טובים" יותר... והמידות והתכונות האלו יעברו בירושה... ב"גנים" לילדינו... ונזכה ל"חיים טובים" לעצמינו ואצל ילדינו בס"ד...

